

»ŠARENI« REZULTATI ODVAJANJA OTPADA U PRIMORSKO-GORANSKOJ ŽUPANIJI

Pred »otpadnicima« još jako puno posla

Unatoč velikim investicijama, lani u Rijeci tek na 18,7 posto odvojeno prikupljenog otpada, što je i dalje niže od 21,9 posto prosjeka Primorsko-goranske županije – katastrofalni rezultati u Goskom kotaru, otoci Rab, Cres i Lošinj iznad prosjeka – apsolutni rekorder otok Krk gdje već polovicu svog otpada prikupljaju odvojeno

Andrej PETRAK

Dok se u domovima svakodnevno proizvodi hrpa otpada koja se većina želi riječiti po načelu što prije, to bolje, većina tog otpada zapravo predstavlja vrlo vrijednu sirovinu, koja se upotrebljava za dobivanje novih proizvoda ili energije, uz istovremenu zaštitu okoliša. Odvojeno prikupljanje otpada u Rijeci organizirano je putem takozvanih »otpadnika« u kojima se odvojeno prikuplja papir, staklo, plastika, metal i tetra ambalaža, te preostali otpad. Umjesto gomilanja na hrpu, otpad se odvađa, razvrstava i prilagođava daljnjoj upotrebi. »Otpadnici« omogućuju zbrinjavanje korisnog otpada iz kućanstva na kućnom pragu: odvajanjem, razvrstavanjem i odlaganjem u njihove kontejnere. Na taj način korisna sirovina, umjesto u prirodu ide u dalju preradu za ponovnu upotrebu, dok ulice, plaže, parkovi, rijeke i more postaju čišća i zdravija mjesta za život, poručuju iz riječkog Komunalnog društva Čistoća.

Mobilna reciklažna dvorišta

Uz »otpadnike« u Čistoći imaju i mobilna reciklažna dvorišta, namijenjena odvo-

jenom prikupljanju i skladištenju manjih količina korisnih i problematičnih otpadnih tvari iz kućanstava. Ova mobilna reciklažna dvorišta po utvrđenom rasporedu smještaju se u neposrednoj blizini domova, au njima se odvojeno prikuplja papir i karton, sitni električni i električni otpad, plastična, metalna te tetra ambalaža, tekstil, ambalaža s ostacima opasnih tvari, i ona pod tlakom, staklena ambalaža, baterije i akumulatori, lijekovi, jestiva i motorna ulja.

Glomazni kućni otpad poput namještaja ili opreme za kućanstvo, otpad iz domaćinstava, od strojeva i uređaja do štednih žarulja, kao i zeleni otpad, nastao obrezivanjem vrta ili živice, Riječani mogu besplatno zbrinuti u reciklažnim dvorištima Pehlin i Mihačeva draga. Količina je ograničena na 2 kubična metra po domaćinstvu. Baje, što se povremeno raspoređuju po mjesnim odborima, namijenjene su također zbrinjavanju glomaznog otpada iz domaćinstava, a za građane su besplatne. Odlaganje otpadnog tekstila organizirano je putem osamdesetak specijaliziranih spremnika smještenih na javno-prometnim površinama grada Rijeke i riječkog prstena.

U KD Čistoća s uspostavom odvojenog sustava prikupljanja otpada, na području u kojem djeluju, a obuhvaća grad Rijeku te gra-

dove i općine riječkog prstena, krenuli su 2013. godine. Uz sufinanciranje Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost u prve dvije godine nabavljeno je 5.545 novih spremnika od 1.100 litara te 1.500 spremnika od 240 litara za odvojeno prikupljanje otpada – plavih za papir, narančastih za staklo i žutih za metal, plastiku i tetra ambalažu. Nabavljeno je i 600 kompostera za bio otpad, namijenjenih kućanstvima. Uspostavljanje ovog sustava završeno je 2015. godine pa sad Čistoća u Rijeci i prstenu raspolaže sa 1757 setova spremnika zapremnine 1100 litara, 185 setova zapremnine 2000 litara te 214 setova od 240 litara za odvojeno prikupljanje otpada. Setovi spremnika za odvojeno prikupljanje postavljani su uz spremnike za preostali miješani komunalni otpad.

Važnost edukacije

Paralelno s uvođenjem ovog sustava u Čistoći su se prihvatili edukativno-promotivnih aktivnosti o odvojenom prikupljanju otpada pa se hvale da se ukupan efekt vidi na značajnijem povećanju prikupljenih posebnih kategorija otpada 2015. u odnosu na 2014. godinu, koji, kažu, iznosi više od 20 posto. Očekuju još veći efekt ove godine, što kroz direktnu komunikaciju s građanima i provođenje edukativno-informativnih aktivnosti, što zahvaljujući tome što je us-

luga odvojenog prikupljanja otpada, unapređenja usluge odvoza te uvođenja cijelog niza noviteta, dodaju, postala značajno dostupnija.

No, sa svime time u Čistoći su 2015. godine došli na tek na 18,7 posto odvojeno prikupljenog otpada, što je i dalje niže od prosjeka na razini Primorsko-goranske županije u toj godini od 21,9 posto. Dok se u pojedinim sredinama u PGŽ tek pomalo kreće s odvojenim prikupljanjem otpada pa su u Vrbovskom i Cabru prošlu godinu zaključili praktički na nuli, u Delnicama s 4,2 posto, a Novom Vinodolskom s 4,7 posto, na Rabu su već preišali 20 posto, na Cresu i Lošinju dostigli 25 posto, a apsolutni rekorder je otok Krk, gdje već polovicu svog otpada odvojeno prikupljaju.

Što se to toliko bolje radi na Krku? Tvrtka Ponikve eko otok Krk upravlja cjelovitim sustavom gospodarenja otpadom koji je uveden 2005. godine na području čitavog otoka. Sustav se bazira na odvojenom prikupljanju otpada na mjestu nastanka, a zeleni otoci za skupljanje kućnog otpada organizirani su na 1.400 mjesta po naseljima. Za glomazni i problematični otpad te za sve veće količine građanima je na raspolaganju ukupno sedam reciklažnih dvorišta, čije je korištenje besplatno za građane. Odvojeni otpad odvozi se na centralno reciklažno dvo-

Otpad ni u kom slučaju nije - smeće

UKOPANI SPREMNICI

Nedavno su na riječkoj Rivi postavljeni prvi poluukopani spremnici, namijenjeni prikupljanju preostalog i odvojenih vrsta otpada, a trebali bi činiti začetak stvaranja mreže takvih spremnika u gustom urbanom tkivu Rijeke. Zasad predstavljaju novost u zbrinjavanju otpada u Rijeci, a svrha im je povećanje efikasnosti usluge, te uz povećani kapacitet, i očuvanje okoliša. Na lokalitetu na Rivi postavljena su tri spremnika volumena tri kubična metra za odvojeno prikupljeni otpad, jednako obilježenih kao i »Otpadnici« te jedan spremnik volumena 5 kubičnih metara za preostali miješani otpad, također s prepoznatljivim vizualnim identitetom za ovu vrstu otpada. Spremnici su ukopani do polovice svoje visine u tlo, a njihova prednost je u većem kapacitetu od onih nadzemnih. Samim tim potrebno je rješe pražnjenje, što komunalcima donosi i uštede. Osim toga, podzemnim skladištenjem osigurana je i niža temperatura koja višestruko usporava fermentaciju i razvoj uzročnika neugodnih mirisa te je kvalitetnim sustavom zatvaranja ujedno poboljšana higijena prostora. Oonemogućen je pristup štetocinima kao i pomicanje i prevrtanje posuda, što je čest problem za vrijeme vjetrovitih razdoblja u gradu Rijeci. Ne manje važno zauzimaju manju površinu gradskog prostora.

rište Treskavac gdje se dodatno sortiraju papir, plastika, staklo i metali, a biorazgradivi otpad se obrađuje na kompostani.

Krk rekorder

Premda je zaključno s 2015. godinom stupanj odvojeno prikupljenog otpada na Krku bio 50,01, na otoku s time ne namjeravaju stati, već im je plan do 2020. godine postići stupanj od 80 posto odvojeno prikupljenog otpada. Budući da su analize pokazale da se sustavom zajedničkih kontejnera ne mogu postići bitno bolji rezultati od 50 posto odvojeno prikupljenog otpada, u 2015. godini započela je prva faza sustava odvoza otpada »od vrata do vrata«. Svim korisnicima podijeljene su individualne posude za kuhinjski otpad i miješani komunalni otpad koje se odvoze po unaprijed utvrđenom rasporedu. U drugoj fazi koja se planira provesti do sezone 2017. još će se svim korisnicima podijeliti kante za papir, plastiku i staklo. Tada će biti spremni ukloniti sve kontejnere s javnih površina, izuzev nekoliko zelenih otoka na frekventnim lokacijama, s obzirom da je Krk izrazita turistička destinacija i mora se osigurati odlaganje otpada i onima koji na dan odvoza ne mogu iznijeti svoju kantu.

Zasad se krčki miješani komunalni otpad odlaže na prethodno pripremljenu odlagališnu plohu na Treskavcu, a nakon uspostave županijskog sustava gospodarenja otpadom, miješani komunalni otpad će se preko pretovarne stanice prevoziti do ŽCGO Mariščina, dok će se odvojeno prikupljeni otpad i dalje obrađivati na centralnom reciklažnom dvoriš-

tu Treskavac. U sustav Mariščine, pored Krka, trebale bi se uključiti i ostale sredine u Primorsko-goranskoj županiji, no zasad je još uvijek nejasan datum otvorenja Centralne zone za gospodarenje otpadom na Mariščini.

U iščekivanju dozvole

Premda je centar već odavno završen te je obavljen i polugodišnji probni rad, uproabnu dozvolu nemoguće je dobiti do rješavanja imovinsko-pravnih odnosa. Za dio zemljišta na kojem bi trebao djelovati centar postupci izvlaštenja traju već cijelo desetljeće, a još uvijek im se ne nazire kraj. Dodatni problem za centar na Mariščini mogao bi nastati i usvajanjem novog Plana za gospodarenje otpadom, koji bi trebao biti uskladen s novim načelom »kružnog gospodarstva« kojim se vodi Europska unija.

Novi plan iako završen nije usvojen na Vladi na odlasku, a predviđa bitno drugačiji sustav, od onog zamišljenog još 2005. godine, u sklopu kojeg je planirana i Mariščina. Umjesto 13 velikih centara za gospodarenje otpadom, čiji glavni proizvod je gorivo iz otpada, koji bi se trebao spaljivati u cementarama, novi plan predviđa gradnju cijelog niza sortirnica, kompostana i centara za ponovnu uporabu. Time bi se i uloga Mariščine morala prilagoditi novoj stvarnosti te europskim planovima, politikama i strategijama, a centru u prilog ne ide i poprilično visoka procijenjena cijena zbrinjavanja otpada. Komunalci bi za zbrinjavanje otpada u centru trebali plaćati 470 kuna po toni, dok bi konačna cijena za kućanstva mogla iznositi i stotinu eura godišnje.

Zagreb među najneučinkovitijim gradovima u Hrvatskoj kad je u pitanju odvojeno sakupljanje otpada

Metropola za otpad »poma vremena«

